

रोजगार हमी योजना

रोजगार हमी योजनेतून जुनी कामे
वगळण्याची सुधारीत कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग,

शासन निर्णय क्र. रोहयो-२०११/प्र. क्र. ५३/रोहयो-४

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक: १५ सप्टेंबर, २०११.

- वाचा:- १) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. रोहयो-२०१६/प्र.क्र. ४९/रोहयो-६,
दि. २७/५/१९९६.
२) शासन परिपत्रक नियोजन विभाग क्र. रोहयो-१७१६/प्रक्र. १०५/रोहयो-६,
दि. ३/११/१९९७.

शासन निर्णय :

राज्य रोजगार हमी योजनेखाली घेण्यात आलेली कामे काही कारणासाठी रोजगार हमी योजनेमधून वगळावयाची झाल्यास सर्वसाधारण मार्गदर्शक सूचना वर उल्लेख केलेल्या शासन निर्णय दि. २७/५/१९९६ अन्वये देण्यात आलेल्या आहेत. त्यानुषंगाने विभागीय आयुक्त तसेच काही अधिकाऱ्यांनी काही मुद्यांबाबत खुलासा व स्पष्टीकरणाबाबत शासनाकडे विचारणा केलेली होती. त्यास अनुसार शासन परिपत्रक दि. ३/११/१९९७ अन्वये सविस्तर खुलासा करण्यात आलेला आहे. त्यानुसार सध्या कार्यवाही करण्यात येत आहे.

२. दिनांक १/४/२००८ पासून संपूर्ण राज्यामध्ये महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना सुरु झालेली आहे. ही योजना सुरु होण्यापूर्वी जी कामे अपूर्ण होती, ती जुन्या रोजगार हमी योजनेनुसार पूर्ण करण्यास दिनांक ३०/६/२००९, २४/७/२०१० व १८/३/२०११ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता दिली आहे. सदर शासन निर्णयानुसार दिनांक १/४/२००८ रोजी जुन्या रोजगार हमी योजनेतील अपूर्ण असलेली कामे ३ वर्षांचा कालबद्ध कार्यक्रम आखून पूर्ण करावयाची आहेत.

३. असे असले तरी जुन्या रोजगार हमी योजनेमधील नेमकी किती कामे शिल्लक आहेत, ही बाब स्पष्ट होत नव्हती. त्यासाठी शासन पत्र दिनांक १६/९/२०१० अन्वये संविधित तालुक्याचे तहसिलदार, यंत्रणेचे कार्यकारी/उपअभियंता व जिल्ह्याचे कार्यकारी/उपअभियंता (रोहयो) यांनी स्थळ पाहणी करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत. त्यानुसार

प्राप्त झालेल्या माहितीवरून अजूनही 'बरीशी' कामे निरनिराळ्या कारणास्तव अपूर्ण असल्याची बाब शासनाच्या निर्दर्शनास आलेली आहे. तसेच बरीच कामे प्रशासकीय मंजुरीनंतर ५ ते १० वर्षांपर्यंत अपूर्ण असल्याचेही निर्दर्शनास आलेले आहे. त्याचप्रमाणे काही कामे १० वर्षांपेक्षाही जास्त कालावधी पासून अपूर्ण आहेत. दरम्यानच्या कालावधीाख्ये (DSR) मध्ये प्रत्येक वर्षी नैसर्गिक वाढ झालेली आहे. या मधील बहुतांशी कामे पूर्ण करण्याकरीत सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देणे अनिवार्य आहे. तथापि सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्याची प्रक्रीया वेळखाऊ असल्याने शक्यतो सदर कामे रोजगार हमी योजनेमधून वगळून संबंधित विभागामार्फत पूर्ण करावीत; असा शासनाचा मानस आहे.

४. शासन निर्णय नियोजन विभाग दिनांक: २७.५.१९९६ च्या परिच्छेद (एक) (३) नुसार पाझर तलाव, गांव तलाव^इ. जलसंधारणाची कामे ३ वर्षांपर्यंत निरनिराळ्या कारणास्तव बंद असतील व त्या कामावर १०% हून कमी खर्च झाला वा १०% हून अधिक खर्च झाला असेल तर ती कामे वगळण्याचे प्राधिकार जिल्हाधिका-यांना देण्यात आले आहेत. १०% पेक्षा जास्त वा १०% पेक्षा कमी खर्च झालेली कामे वगळण्याकरीता प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात येतात. सदर १०% वा १०% ची परिगणना मूळ वा सुधारीत अंदाजपत्रकातील तरतुदीच्या आधारे केली जाते. मात्र अशी प्रकरणे शासन स्तरावर न पाठविता जिल्हाधिकारी स्तरावरच वगळण्याची कार्यवाही केली जावी. या करीता पुढील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत :-

(अ) या पढे शासनाच्या दिनांक २७.५.१९९६ व दिनांक ३.११.१९९७ च्या कार्यपद्धतीनुसार जून्या रोजगार हमी योजनेमधील अपूर्ण कामे वगळताना १०% रकमेची परिगणना मूळ / सुधारीत अंदाजपत्रकानुसार न करता प्रशासकीय मान्यता / सुधारीत मान्यता दिलेल्या वर्षांपासून संबंधित यंत्रणेच्या / विभागाच्या DSR मध्ये झालेली नैसर्गिक वाढ विचारात घेऊन जी सुधारीत / सुसुधारीत रक्कम येईल त्याच्या १०% पर्यंत खर्च झाला असल्यास ती कामे रोजगार हमी योजने मधून वगळण्याचे प्राधिकार जिल्हाधिकारी यांना राहतील. त्याकरीता सुधारीत / सुसुधारीत अंदाजपत्रक मंजूर करून घेण्याची आवश्यकता असणार नाही. मात्र वरील प्रमाणे निश्चित केलेली सुधारीत / सुसुधारीत रक्कम संबंधित यंत्रणेच्या / विभागाच्या DSR मध्ये झालेल्या नैसर्गिक वाढीनुसार योग्य असल्याचे प्रमाणपत्र संबंधित यंत्रणेच्या कार्यकारी अभियंत्याकडून घेणे आवश्यक राहील.

(ब) जर या कामात गैरव्यवहार, अतिप्रदान झाले असेल तर, सदर प्रकरणी जिल्हाधिकारी स्व-२००९ -१३[स]

यांनी शिस्तभंग विषयक कार्यवाही करण्यास आयुक्तांना कळवावे व आयुक्तांनी ती कार्यवाही केल्यावर सदर काम वगळण्याचे अधिकार पूर्वी प्रमाणे आयुक्तांना राहतील.

५. उर्वरित कार्यपद्धती दिनांक २७.५.१९९६ व दिनांक ३.११.१९९७ च्या आदेशानुसार राहील.

प्रस्तुत शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in वेबसाईटवर उपलब्ध झासून त्याचा संगणक संकेतांक क्र. २०११०९२६१६५८२०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांदाने,

(बा. बा. नारायणकर)
उप सचिव, नियोजन विभाग (रोहयो)

प्रति,

- १) सर्व विभागीय आयुक्त.
- २) सर्व जिल्हाधिकारी.
- ३) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा पैरिषद.
- ४) उप सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ (रोहयो समिती) (४० प्रती).
- ५) प्रथान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- ६) आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ७) संचालक, मृद संधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे.
- ८) मुख्य अभियंता (स्था.स्तर) लघु पाटबंधारे विभाग, पुणे.
- ९) सर्व मुख्य अभियंता, पाटबंधारे विभाग.
- १०) सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग.
- ११) सर्व अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग.
- १२) सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे विभाग.
- १३) सर्व अधीक्षक अभियंता, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग.
- १४) सर्व अधीक्षक कृषी अधिकारी.
- १५) सर्व विभागीय मृद संधारण अधिकारी.
- १६) संचालक, सामाजिक वनीकरण, पुणे.
- १७) सर्व उप आयुक्त (रोहयो), विभागीय आयुक्तांचे कार्यालय.
- १८) कार्यासन १४४३, नियोजन विभाग.
- १९) सर्व कार्यासने (रोहयो प्रभाग).
- २०) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २१) पाटबंधारे विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २२) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २३) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २४) कृषि व पदुग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २५) निवड नस्ती, रोहयो-४.

रोजगार हमी योजना
रोजगार हमी योजनेतून कामे
वगळण्याची कार्यपद्धती

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: रोहयो-२०१०/प्रक्र. ४९/रोहयो-६
मंत्रालय, मुंबई ३२
दिनांक: २७ मे, १९९६.

- पहा: १) शासन पत्र, नियोजन विभाग, क्रमांक: रोहयो-२०१०/११५/रोहयो-६,
दि. २५ जून १९९०.
२) शासन परिपत्रक, नियोजन विभाग, क्रमांक: रोहयो-१११०/प्र. १०५/इएमपी-१,
दिनांक २६ जून १९९०.
३) शासन निर्णय, क्रमांक: ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, लपायो-१०१३/
१२१/१३/जल-२, दिनांक ३ सप्टेंबर, १९९३.

प्रस्ताव:-

रोजगार हमी योजनेखाली कामे घेण्यावदल मार्गदर्शक सूचना शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या आहेत. त्यानुसार जिल्ह्यातील रोजगार हमी योजनेच्या कामांचा वार्षिक आराखडा १ ऑक्टोबर ते पुढील ३० सप्टेंबर या कालावधीसाठी केला जातो. हा आराखडा करतांना मजूरांना कामाची कमतरता भासू नये, टंचाई परिस्थितीमुळे मजूर उपस्थितीत वाढ झाल्यास, त्यांना देखील रोजगार उपलब्ध क्वाहा यादृष्टीने सर्वसाधारण मजूर उपस्थितीच्या दीडपट इतका आराखडा तयार केला जातो. अनेकदा जिल्ह्यात टंचाई परिस्थिती निर्माण झाल्यावर प्रोटो प्रमाणात कामे घेतली जातात व नंतरच्या काळात मजूर उपस्थितीत घट झाल्याने ती कामे रेंगाळतात. त्याचप्रमाणे काही कामे निरनिराळ्या कामास्तव (उदा. खण्टांना कठीण दगड लागला, लिड अंतरात फार वाढ होणे इ.) रोहयोतून पूर्ण करणे शक्य नाही असे मत कार्यान्वयनीयं प्रणाली दिलेले असते. तसेच रोहयोतून काम पूर्ण करण्यास बराच कालावधी लागण्याची शक्यता वेळोवेळी दिसून येते आणि ती कामे इतर योजनांतून लवकर पूर्ण करणे शक्य आहे असे देखील स्पष्ट होते. अशा परिस्थितीत अशी कामे रोहयोतून वगळून खात्यामार्फत इतर योजनांतून लवकर पूर्ण करणे शक्य होत असतील तर, अशी ती पूर्ण करणे आवश्यक आहे असे शासनाने मत आहे. कारण त्यात गुंतलेल्या शासनाच्या निधीचा उपयोग ग्रामीण भागाला जलदरित्या मिळू शकेल आणि रोजगार हमी योजनेत उगाच रेंगाळत राहिलेली अपूर्ण कामे पूर्ण होतील. तथापि, आतापर्यंत रोहयोतून कामे वगळण्याबाबत निश्चित अशी मार्गदर्शक तत्वे शासनाने विहित वेळाली नव्हती. फक्त वर उल्लेखिलेल्या शासन पत्र दि. २५ जून १९९० अन्वये याबाबत काही तत्वे विहित फरून दिली होती तीच मार्गदर्शक तत्वे म्हणून आतापर्यंत वापरण्यात येत आहेत. त्याव्यतिरिक्त ग्राम रोटा/४८-२००९[१०००-९-२०११]-[बी]

विकास विभागाने स्थांचा शासन निर्णय दिनांक ३० सप्टेंबर १९९३ अन्वये पाझर तलाव, गाव तळ्याची कामे मजूरांअभावी ५ वर्षापेक्षा जास्त काळ बंद असल्यास ती कामे जिल्हा परिषदेकडे त्यांच्या निधीतून पूर्ण करण्याकरिता रोहयोतून वगळून जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्याच्या सूचना दिलेल्या आहेत. सधब रोहयोतून कामे वगळण्याबाबत शासन पुढील प्रमाणे मार्गदर्शक तत्वे विहित करून देत आहे.

शासन निर्णय :-

(एक) रोजगार हमी योजनेतून कामे वगळण्याबाबत सर्वसाधारण मार्गदर्शक तत्वे खालीलप्रमाणे:-

१) जिल्हा वार्षिक आराखडयात कामाचा समावेश करण्यात आलेला आहे, परंतु ते काग प्रशासकीय मान्यता दिल्यानंतर मजूरांच्या झामाच्या मारणी इंशादी प्रशस्तकीय मान्यतेच्या तारखेपासून २ वर्षापर्यंत सुरु झालेले नसेल व नजिकच्या काळात तशी शक्यता नसल्याची खात्री जिल्हाधिकाऱ्यांची झाली असेल तर, ते काम रोहयोतून वगळण्याचे अधिकार जिल्हाधिकाऱ्यांना देण्यात येत आहेत. तसेच एखादे काम जिल्हा वार्षिक आराखडयात अंतर्भूत आहे. तथापि, दोन वर्षापर्यंत प्रशासकीय मान्यता दिली नसेल तर ते काम रोहयोतून वगळावे किंवा कसे याचा निर्णय जिल्हाधिकारी यांनी घ्यावयाचा आहे.

२) रोजगार हमी योजनेतून लघुसिंचन (स्था.स्त.) उदा. पाझर तलाव, गावतळी इ. कामे सुरु करण्यात आलेली आहेत व मजूराअभावी ५ वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधीपासून अपूर्ण आहेत अशी कामे शासन निर्णय, ग्राम विकास व जल संधारण विभाग क्रमांक लपायो-१०९३/१२१/९३/जल-२, दिनांक ३ सप्टेंबर १९९३ मधील परिच्छेद २ (क) नुसार, जिल्हा परिषदेकडे पूर्ण करण्यासाठी हस्तांतरीत करावयाची आहेत. त्याकरिता जिल्हाधिकारी यांनी सदर कामावरील खर्च अंदाजपत्रकानुसार योग्य व सुसंगत असल्याचा दाखला कार्यान्वयीन यंत्रणांकहून घ्यावा व कामाची तपासणी जिल्हाधिकारी कार्यालयातून दक्षता व गुणनियंत्रण कक्षाकहून करून घ्यावी. कामात काही गैरव्यवहार, अतिप्रदान झालेले नाही याची खात्री जिल्हाधिकारीयांची झाल्यास ते काम रोहयोतून वगळण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना देण्यात ऐता आहेत,

जर याकामात गैर व्यवहार, अतिप्रदान झाले असतील तर सदर प्रकारणी जिल्हाधिकारी यांनी शिस्तभंग विषयक कार्यदाही करण्यास आयुक्तांना कळवावे व आयुक्तांनी ती कार्यदाही सुरु केल्यावर सदर काम रोहयोतून वगळण्याचे अधिकार आयुक्तांना देण्यात येत आहेत.

संच-३००९ -१३[बी]

E:EGS-4/2011CR 53 GR.wp

याबाबत जिल्हा परिषदेकडून कोणताही ठराव घेण्याची आवश्यकता नाही. वरील पट्टीप्रमाणे कामे वगळून, जिल्हा परिषदेकडे पुढील कार्यवाहीसाठी हस्तांतरित करावी.

३. स्थानिक स्तरीय पाटबंधारे कामावर (पाझार तलाव, गावतलाव इ.) अंदाजपत्रकानुसार १० टक्के पेक्षाही किंवा १० टक्क्यापेक्षा अधिक खर्च झालेला आहे व ते काम गेली इ वर्षे कोणत्या ना कोणत्या कारणासाठी बंद आहे. उदा. भूसंपादनाबाबत तीव्र वाद, जमीन उपलब्ध न होणे, काही तांत्रिक कारणांमुळे काम रोहयोतून पुर्ण करणे शक्य नाही आणि हे काम नजिकच्या भविष्य काळात पुढे चालू करून रोहयोतून पुर्ण करणे शक्य नरात्याचे मत कार्यान्वयीन यंत्रणेचे असल्यास, त्यांनी तसा अहवाल मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद व जिल्हाधिकारी यांच्योकडे पाठवावा आणि त्यावर जिल्हाधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद व कार्यान्वयीन यंत्रणेचे जिल्हाप्रमुख यांनी बैठक घेवून एकत्रितपणे सदर काम रोहयोतून वगळण्याचा निर्णय घ्यावयाचा व नंतर जिल्हाधिकारी यांनी सदर कामावरील खर्च अंदाजपत्रकानुसार योग्य व सुसंगत असल्याचा दाखला कार्यान्वयीन यंत्रणेकडून घ्यावा व कामाची तपासणी जिल्हाधिकार्यालयातील दक्षता व गुणनियंत्रण कक्षाकडून करून घ्यावी. कामात काही गैरव्यवहार, अतिप्रदान झालेले नाही. याची खात्री पटल्यावर ते काम रोहयोतून वगळण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना देण्यात येत आहेत.

जर या कामात गैरव्यवहार व अतिप्रदान झाले असतील, तर सदर प्रकरणी जिल्हाधिकारी यांनी शिस्तभंग विषयक कार्यवाही करण्यास आयुक्तांना कबवावे व आयुक्तांनी ती कार्यवाही सुरु केल्यावर सदर काम रोहयोतून वगळण्याचे अधिकार आयुक्तांना देण्यात येत आहेत. याबाबत जिल्हा परिषदेकडून कोणताही ठराव वगैरे घेण्याची आवश्यकता नाही.

४. प्रत्येक काम पुढे चालू ठेवण्यास किमान भजुर उपस्थिती आवश्यक असते आणि सातत्याने २ वर्षे जिल्हाधिका-यांकडे कार्यान्वयीन यंत्रणेने वेळोवेळी मागणी करूनही भजूर उपस्थिती, किमान आवश्यक भजूर क्षमतेपेक्षा २५ टक्के पेक्षा कमी असेल तर ते काम वगळण्याबाबत जिल्हाधिका-यांनी वरील परिच्छेद ३ प्रमाणे कार्यवाही करावी आणि वरील ३ मध्ये म्हटल्याप्रमाणे सदर काम रोहयोतून वगळण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी व आयुक्त यांना देण्यात येत आहेत.

५. वर उल्लेखिलेल्या मुद्यांमध्ये अंतर्भूत नरलेली कामे वगळावयाची असल्यास, ते काम खात्याच्या निधीतून पुर्ण केले. जाईल असे प्रमाणपत्र संबंधित खात्याच्या विभागस्तरीय

प्रमुखाकडून उदा. अधिकारक अभियंता यांच्याकडून घेण्यात यावे या जर ते स्थानिक स्थरीय काम असेल तर, वरील परिच्छेद ३ मध्ये दिलेल्या कार्यपद्धतीप्रमाणे ते काग रोहयोतून वगळावे. जर काम राज्यस्तरीय असल्यास, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद यांच्या ऐवजी रांबंधित यंत्रणेच्या जिल्हा प्रमुखांबरोबर जिल्हाधिकारी यांनी बैठक घ्यावी. उर्वरित पद्धत परिच्छेद-३ इथे दिल्याप्रमाणे.

(दोन) वन संवर्धन कायदा १९८० अंतर्गत वन क्षेत्रातील कामे भारत सरकारची मान्यता न मिळाल्याने अपुण अवस्थेत आहेत, ही कामे रोहयोतून वगळण्याबाबत वारंवार मिचारणा करण्यात येते, परंतु ती कामे भारत सरकारची परवानगी प्राप्त करून घेऊन पुर्ण करणे आवश्यक आहे. भारत सरकारची मान्यता प्राप्त करून घेण्यासाठी जिल्हाधिकारी यांनी पाठपुरावा करावा. मान्यता मिळाल्यानंतर वर उल्लेखिलेल्या परिच्छेद २, ३, ४ व ५ मध्यील कारणांसंदर्भ पुर्ण करून येण्यासारखी नसल्यास, ती कामे वगळण्याचा ग्रस्ताव वर उल्लेखिलेल्या पद्धतीप्रमाणे करावा. तथापि मजूर उपलब्ध नाही, कामावरील खर्च १० टक्क्यापेक्षा कमी किंवा ९० टक्क्यापेक्षा अधिक आहे या संदर्भात ५ वर्षे, ३ वर्षे या कालावधीची गणना करतां ही गणना भारत सरकारने मान्यता दिलेल्या तारखेपासून करावी. नवीन कामाच्या बाबतीत हा प्रश्न उद्भवणार नाही. कारण: आता काम चालू करण्यापुर्वी भारत सरकारची परवानगी लागते.

(तीन) वरीलप्रमाणे प्रत्येक काम वगळण्याकरिता जिल्हा रोजगार हमी योजना समितीची पूर्वपरवानगी घेण्याची आवश्यकता नाही. मात्र पुढील वर्षाचा आराखडा जिल्हा रोजगार हमी योजना समितीला सादर करतांना गेल्या वर्षी जिल्हाधिकारी/आयुक्त यांनी रोजगार हमी योजनेतून कोणकोणती कामे वगळली याची यादी माहितीसंस्वरूप दरवर्षी वार्षिक आराखड्याबरोबर जिल्हाधिका-यांनी जोडावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सही/-

(स.अ. जयवंत)

आम्रपाल

एच-२००९ -२३[बी].

E\EGS-42011CR 53 GR.lwp

रोजगार हमी योजना

रोजगार हमी योजनेतून काग
वगळण्याची कार्यपद्धती/खुलासा

महाराष्ट्र शासन,

नियोजन विभाग,

शासन परिपत्रक, क्रमांक : रोहयो-२७१६/प्र.१०५/रोहयो-६

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : ३ नोवेंबर, १९९७.

पहा:-

१) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्रमांक : रोहयो २०१६/प्र.४९/रोहयो-६,
दिनांक :- २७.५.१९९६.

शासन परिपत्रक :-

रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे काही कारणास्तव रोहयेश्वर वगळावयाची झाल्यास, सर्वसाधारण मार्गदर्शक सूचना वर उल्लेखिलेल्या शासन निर्णय, दिनांक २७.५.१९९६ अन्वये देण्यात आलेल्या आहेत. त्या अनुषंगाने विभागी/आयुक्त तसेच काही जिल्हाधिका-यांनी काही मुद्यांवाबत खुलासा व रपटीकरणाबाबत शारनाकडे विचारणा केलेली आहे. त्या संदर्भात खालील प्रमाणे मुद्यांच्या खुलासासह आदेश देण्यात येत आहेत.

शासन निर्णय, दिनांक २७ मे, १९९६ नुसार रोजगार हमी योजनेतील कामे वगळण्याबाबत सर्वसाधारण मार्गदर्शक सूचना दिलेल्या आहेत त्यावाबत अधिक खुलासा थोडक्यात खालील प्रमाणे देण्यांत येत आहे :-

१) शासन निर्णय, दिनांक २७ मे, १९९६ च्या परिच्छेद (एक) (२)-

रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेले पाझार तलाव, इत्यादीची कामे मजुरांअभावी ५ वर्षांहून अधिक काळ बंद असतील व त्या कामावर काही गैरव्यवहार / अतिप्रदान झाले नसेल तर ते काम जिल्हाधिकारी, रोजगार हमी योजनेतून वगळून जिल्हा परिषदेकडे पूर्ण करण्यासाठी हस्तांतरीत करु शकतात. त्यासाठी निधीच्या उपलब्धतेबाबत कोणतेही प्रमाणपत्र यंत्रणेच्या जिल्हा प्रमुखांकडून घेण्याची आवश्यकता नाही.

२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, दिनांक २७.५.१९९६ च्या परिच्छेद (एक) (३)-

पाझार तलाव, गाव तलाव इत्यादी जलसंधारणाची कामे ३ वर्षांपर्यंत निरनिरक्षया द्वारणास्तव बंद आहेत व त्या कामांवर रोजगार हमी योजनेतून १०% हून कमी खर्च झाला वा ९०% हून अधिक खर्च झाला असेल, व त्या कारणांचे निराकरण खालील कामे रोजगार हमी योजनेतून वगळण्याचा निर्णय, जिल्हाधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद व कार्यान्वयीन वैत्रणेचे जिल्हा प्रमुख यांनी संयुक्तपणे बैठक घेऊन व्यावयाची आहे व कामावर जर काही अतिप्रदान / गैरव्यवहार झाला नसल्यास सदर काम रोजगार हमी योजनेतून

वगळण्याचा निर्णय बैठकीत ठरल्यानुसार जिल्हाधिका-यांना घेता येईल. त्थाकरिता यंत्रणेच्या विभागप्रमुखांकडून डर्वरित काम पूर्ण करण्याकरिता लागणा-या निधीच्या उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र घेण्याची आवश्यकता नाही.

३) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, दिनांक २७.५.१९९६ परिच्छेद क्र. (एक)(४) द (५)- पाझर तलाव, गाव तलाव इत्यादी जलसंधारणाच्या कामावाबत विशिष्ट आदेश वर उलेखिलेल्याप्रमाणे स्वतंत्र आदेश दिले आहेत. त्या व्यतिरिक्त सर्वथ रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेल्या कामांच्या बाबतीत म्हणजेच पाझर तलाव, गावतलाव, रस्ते, भू-संधारण, घनीकरण इत्यादी कामे वगळण्यावाबत सदर परिच्छेदात आदेश आहेत ते म्हणजे रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेल्या सर्वच कामांच्या बाबतीत जर त्या कामावर काम पुढे चालू ठेवण्यास किमान जेवढे मजूर लागतात, त्यापेक्षा सतत मार्गील २ वर्षे आवश्यक किमान मजूर क्षमतेपेक्षा मजूर उपस्थिती २५% हून कमी असेल तर आणि जिल्हाधिकारी कार्यान्वयीन यंत्रणेच्या मागणीप्रमाणे मजूर उपलब्ध करून देण्यास असमर्थ असतील द्य कार्यान्वयीन यंत्रणेच्या बर्तीने योजगार हमी योजनेतून वगळण्यावाबत सदर ठाव आवश्यकत्या मुदतीत पूर्ण करणे शक्य नसेल्यार ते काम रोजगार हमी योजनेतून वगळण्यावाबत जिल्हाधिका-यांनी घ्यावयाचा आहे. ते करताना कार्यान्वयीन यंत्रणेला मजूर उपलब्ध घरण्यावाबत लोकप्रतिनिधी, मदतीने खुंडा एकदा प्रयत्न करणे आवश्यक राहील य आवश्यक तेवढे मजूर त्या कामासाठी भिन्नत नसेल्याची त्यांची खात्री झाल्यास सदर निर्णय त्यांनी घ्यावयाचा आहे. मात्र त्या कामावर कोणताही गैरव्यवहार/अतिप्रदान झाले नसले याहिजे तसेच अशी कामे वगळतांना कार्यान्वयीन यंत्रणेच्या विभाग प्रमुखाकडून खात्याच्या निधीतून काम पूर्ण केले जाईल, असे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक आहे.

वरील पद्धतीप्रमाणे रोजगार हमी योजनेतून कामे वाढता येतात, त्याकरीता काम वगळण्यापूर्वी शासन निर्णय, नियोजन विभाग, दिनांक २७.५.१९९६ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे जिल्हाधिका-यांनी कामावरील खर्च अंदाजप्रकाळानुसार योग्य व सु-संगत असल्याचा दाखला कार्यान्वयीन यंत्रणेकडून घ्यावयाचा आहे, व कामाची तपासणी जिल्हाधिकारी कार्यालयातील दक्षता व गुण नियंत्रण कक्षाकडून करून घ्यावयाची आहे आणि कामावर कोणत्याही प्रकारे अतिप्रदान/गैरव्यवहार झाला नसेल तर वर उलेखिलेल्याप्रमाणे रोजगार हमी योजनेतून कामे वगळण्याचे अधिकार जिल्हाधिका-यांना आहेत. जर कामात काही गैरव्यवहार/अतिप्रदान असल्यास जिल्हाधिका-यांनी शिस्तभंग विषयक कारवाई करण्यास आयुक्तांना कल्याणव्याचे आहे व आयुक्तांनी ती कार्यवाही सुरु केल्यानंतर सदर काम रोजगार हमी योजनेतून वगळण्याचे अधिकार आयुक्तांकर आहे. त्यांनी देखील काम वाढण्याचा निर्णय घरील मार्गदर्शक तत्काप्रमाणे घ्यावयाचा आहे.

/ ३ /

आयुक्त व जिल्हाधिकाऱ्यांनी घरील मुद्यांव्यतिरिक्त काही लहान, किरकोळ विविध गुदे उपस्थित केलेले आहे. त्याबाबतचा खुलासा सोबत परिशिष्टात दिलेला आहे, त्याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात याची.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुरार य नायाने,

राही/-

(रा. अ. जयवंत)

अवर राजिव, नियोजन विभाग

प्रति,

- १) सर्व विभागीय आयुक्त,
- २) सर्व जिल्हाधिकारी,
- ३) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्ह परिषद,
- ४) उप राजिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ (रोड्नो समिती) (४० प्रती)
- ५) प्रधान मुख्य बनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य नागपूर,
- ६) आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ७) संचालक, मृदं संथारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, मुंबई
- ८) मुख्य अभियंता, (स्था.स्त) लघु पाटबंधारे विभाग, पुणे
- ९) सर्व मुख्य अभियंता, पाटबंधारे विभाग,
- १०) सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग,
- ११) सर्व अधिक्षक अभियंता; सार्वजनिक बांधकाम विभाग,
- १२) सर्व अधिक्षक अभियंता, पाटबंधारे विभाग,
- १३) सर्व अधिक्षक अभियंता, ग्राम विकास व जलसंथारण विभाग,
- १४) सर्व अधिक्षक, कृषी अधिकारी,
- १५) सर्व विभागीय गृदं संथारण अधिकारी,
- १६) संचालक, सामाजिक दनीकरण, पुणे
- १७) सर्व विशेष कार्य अधिकारी, (रोहयो प्रभाग) हिभागीय आयुक्तांचे कार्यालय,
- १८) नियोजन विभाग, (रोहयो प्रभाग) सर्व कार्यासने य कार्यासन - १४४४,
- १९) ग्राम विकास व जलसंथारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २०) पाटबंधारे विभाग,
- २१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २२) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २३) कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २४) निवड नस्ती

संच-२००९ -२[सी]

विवरणपत्र

शासन निर्णय क्रमांक: रोहये-२७९६/प्र. १०५/रोहये-६
दिनांक- ३ नोवेंबर, २०१७

मुद्दे	अधिकाय
१) रोहयोदून वाळाळवयाच्या कामांवरील भू-संपादनाचा खर्च प्रथम भागानु नंतर काम वाळाळावे काय,	१) काम वाळाळवयाच्या निर्णय होईपर्यंत जो काही खर्च येईल तो रोहयोदून करावा. तदनंतर होणारा कोणताही खर्च रोहयोदून करण्यात येऊ नये, तो खर्च संबंधित खाल्याने करावयाचा आहे.
२) काम वाळाळवयाच्यांकी कामाच्या लेखांची तपासणी महालेखापासू यांच्याकडून कसल घ्याली काय,	२) शासन निर्णयात आदेशित केल्याप्रमाणे जिल्हा दक्षता पक्काची तपासणी व यंत्रणेवे प्रमाणपत्र पुरेसे आहे.
३) खाल्याच्या कामास रोहयोदूली प्रशासकीय पास्ता आशुक/ शासनाने दिली कसल्यास ते काम जिल्हाविकारी वगळू शक्तील काय,	३) वरील शासन निर्णयाच्या अधीन राहुन जिल्हाविकारी/आयुक्त निर्णय घेऊ शक्तील.
४) वाळाळवयाच्या कमावर जर मंजूर अंदाजप्रकारपेक्षा अधिक खर्च झाला असल्यास सुधारीत अंदाजप्रक बनवावयाची गरज आहे काय,	४) वाळाळवयाच्या कामावर जर अधिक खर्च झाला .असेल तर सुधारित, अंदाजप्रकास रोहयोदूली मान्यता मिळाल्यानंतरच ते काम वाळाळवयाचा निर्णय घ्यावयाचा आहे.
५) ज्या कामावर १०% हून अधिक खर्च झालेला आहे, परंतु १०% पेक्षा कमी खर्च झाला आहे, आणि वरील शासन निर्णयातील कामे वाळाळवयाची कोणतीही घारादर्शक तत्वात ते काम बसत नाही (उदा. २५% देशा कमी मनूरांची उपलब्धता इ.) व ते काम रोहयोदून निकल/पृष्ठांतीप्रमाणे पूर्ण करता येत नसल्यास ते काम वाळावे किंवा कऱ्से,	५) याचा यसा अर्थ होतो की, वोटप्रांत मूळ कान रोहयो निकायात आहे, मात्र सुधारित अंदाजप्रकासार ते काम ६०:५० प्रमाणात किंवा आर्थिक मापदंडात किंवा विशिष्ट मजूरांची उपलब्धकाता इच्छाद्वारा कारणांमुळे रोहयोदून पूर्ण होत नाही.
अशी परिस्थिती उभयदल्यास शासनास योग तो प्रस्ताव पाठ्यून ज्ञा नियमांचे शिथिलोकरण आवश्यक आहे, त्याचे शिथिलोकरण मान्य करून घेणे आवश्यक राहील व त्यासाठी आवश्यक तेथे सुधारित अंदाजप्रक शासनास सादर करावे, परंतु अशी कमी सरसक्त रोहयोदून वाळात येणार नाहीत.	

६)	खात्याने प्रसासकर्य मान्यता दिलेली व अर्थसंकल्पात मंजूर असलेल्या क्रामांकील उदा. मोठ्या/मध्यम प्रकल्पातील काही अकुशल घ्या मजूरांना रोजगार देण्यासाठी रोहयोखाली घेतला जातो, असे अपूर्ण काम लवकर पूर्ण करण्याची आवश्यकता व संबंधित खाते, त्यासाठी खात्याच्या निधीतून खर्च करण्यास तयार असल्यास हे काम वाळावे किंवा कर्से,	६) असे काम मजूरांची उपलब्धता व क्रामावरील झालेल्या खर्चांची तपासणी करून संबंधित खात्याकडून बरील काम पूर्ण करेण्याची जबाबदारी व निधीची उपलब्धता याचे प्रमाणपत्र घेऊन वाळण्यात यावे. काम किंतू झाले इ. बाबी पहाण्याची आवश्यकता नाही. मात्र जिल्हा दक्षता पथकाकडून कामावर काही गेप्रकार/अतिप्रदान झाले नाही याची खाती करून घेण्यात यावी, तसे झाले असल्यास आयुक्तांनी शिस्तभांगविषयक कार्यवाही करून करामे वाळण्याचा निंंग्य आयुक्तांनी घ्यावा.
७)	कामाची चुक्करीत अंदूजपत्रके मापदंडात बसत नसल्यास ती करामे वाळावकडैत कडब्य,	७) असे करता येणार नाही. बरील शासन निंंग्याच्या मार्गदर्शक तत्वामध्ये बसणारी कामेच अपकड, बरील अ.क्र. ६ वाळून, करामे वाळता येणार नाहीत, सुधारीत अंदूजपत्रकास सक्षम अधिकलन्यांची नाम्यता मिळवावो.
८)	शेलफवरील क्रमांकांना मंजूरी देऊन दोनवर्षपैक्षा अधिक कालावधी लोटला असल्यास अशा क्रमांकांना सुधारीत मंजूरी देऊन पुढी नेल्यास, त्यासाठी खात्याची हरकत नाही, ही दामे हातांच्याची आवश्यकता नाही असी घारण आहे.	८) शेलफवरील क्रमांकांना मंजूरी देऊन दोनवर्षपैक्षा अधिक कालावधी लोटला असल्यास अशा क्रमांकांना सुधारीत मंजूरी देऊन पुढी नेल्यास, त्यासाठी खात्याची हरकत नाही, ही दामे हातांच्याची आवश्यकता नाही असी घारण आहे.
९)	२०% मेला कमी भर्वे झालेला किंवा १०% फेला अधिक खर्च झालेली कामे रोहयोतून न वाळता इतर निधीची जोड देऊन रोहयोतून पूर्ण करण्यात यावोत.	९) आदेशात बदल करायची आवश्यकता नाही, काम वाळून खात्याचर्कत खात्याच्या निधीतून पूर्ण करण्यात येणार आहे.
१०)	रोहयोतून बऱ्ये वाळण्याकरीता जिल्हा रोहयो समितीची पूर्वी परवानगी झासानने शिथील केलेली आहे, रोहयोतून कोणकोणी काने वाळती तो माहिती वार्षिक आराखड्याच्या प्रपत्र ३ अमध्ये देणे ठेविस होईल.	१०) शासन निंग्य, दि. २७ मे, १९९६ मध्ये आदेश दिले आहेत त्याप्रमाणे वाळतेली कामे असे स्वतंत्र प-पत्र दाऊदून आराखड्यावरीवर अंतर्भूत करण्यात यावे, त्यात वाळण्यात झालेल्या क्रमांची माहिती घावी.
११)	जिल्हा परिषद व शासन स्तरावरील कामे वाळल्यानंतर संबंधित विभाग कांपकारपत्रीने कामे करणार आहेत याची खाती करणे आवश्यक झाले विक्वाकर्से,	११) तशी आवश्यकता नाही, शासन निंग्यामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे आवश्यक तेथे उर्वरित काम पूर्ण करण्यास लागणाऱ्या निधीच्या उपलब्धतेचे प्रमाणपत्र पुरेते आहे.

१२)	कामे वगळण्याबाबत संबंधित विभाग अशी कामे घोणे व पूर्ण करणें वर्धनकारक रहील किवा कसे हा मुद्दा स्पष्ट होत नाही.	१३)	शासन निर्णय, परिच्छेद १ (दोन) नुसार ही कामे ग्राम विकास व जलसंधारण विभागाच्या आदेशानुसार जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरीत करावयाची आहेत, त्यामुळे ती कामे संभूतपणे पूर्ण करणे नि.प. वंधनकारक आहे. शा. नि.परिच्छेद -२ (तीन) व १(पाच) मधील कामे - संबंधित खात्याच्या सहभतीने वगळवयाची आहेत. त्यामुळे ती कामे स्थिकारणे व पूर्ण करणे त्यांच्यावर आपोआप वंधनकारक रहील. तथापि याबाबतचे स्पष्ट आदेश घावेत की रोहयोतून कामे वगळण्याबाबत खात्याने त्यांच्या निकाप्रमाणे कामे पूर्ण करणे त्यांना वंधनकारक आपेक्षित आहे.
१४)	काम वगळण्याचे न ठरविता, परस्पर कामे खात्याच्या निधीतून केली असल्यास काय करावे:	१५)	शासन निर्णय परिच्छेद-१(५) नुसार अधीक्षक अभियंता यांची कामे वगळवयाची आहेत, त्याचा समावेश अर्थसंकल्पात केल्यानंतरच कामे वगळवयाचे प्रमाणपत्र घावे.
१६)	काही कामे रोहयोतून पूर्ण करता येत नहीत व खात्यातून ही कामे पूर्ण करता येत नहीत.	१७)	काही कामे असण्याची शब्दता फर कमी आहे, तथापि तसे असल्यास कामनिहाय प्रस्ताव असुक्तांगार्हत शासनास पाठविण्यात यावा.
१८)	शासन निर्णय, परिच्छेद-१ (तीन) प्रमाणे १०% पेशा जास्त व १०% हून कमी खर्च झाला असल्यास उदा. ४० % व ती कामे रोहयोतून पूर्ण करता येत नसल्यास काय करावे.	१९)	प्रतेक कामाप्रमाणे स्वतंत्र निर्णय घावा लागेल, त्यासाठी कामाची सुधारित अंदाजपत्रके करन्यात कामकिहाय स्वतंत्र प्रस्ताव त्यात रोहयो नियमांचे कोणते शिथीलीकरण आवश्यक आहे याचा प्रस्ताव आपूकांगार्हत शासनास पाठविण्यात यावा.

१७)	तलावाची कामे रोहयोखाली सुरु करण्यात आली होती. पस्तु सुधारित अंदाजपत्रके मापदंडात बसत नाहीत, त्यामुळे खाचाची निकष न लावता जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात यावीत.	१७) सुधारित अंदाजपत्रके आवश्यक त्या शिथीलीकरणासह सक्षम अधिकांची मान्यतेमध्यवृन कामे पूर्ण करण्यात यावीत. शासन निर्णय, दि. २७.०५.१९९६ च ऑक्टोबर १९९७ च्या निर्णयात जी बसतात तेवढीच कामे काळता येतील.
१८)	रोहयोटून कामे वागळण्याबाबत कार्यवाही झालेली आहे.आता ही कामे कोणत्याही निर्धीतून, माध्यमातून पूर्ण करणे शक्य नाही, तर काय करावे.	१८) काम एकदा रोहयोटून काळल्यावर ते पूर्ण करण्याची जबाबदारी खाल्याची आहे. संबंधित खाते योग्य ते ठवेल.
१९)	जवाहर विहीरीची कामे/फळबाग लागवड लाभार्थ्यांनी सुरु केलेली नाहीत. ती वगळावाची असल्यास वरील शासन निर्णयानुसार वगळावीत किंवा कसे.	१९) उपरोक्त शासन निर्णय रोहयोच्या नियमित कामासाठी आहे, रोहयोशी निगडीत वैयक्तिक लाभार्थ्याक खरुपाच्या योजनांसाठी नाही, त्यासाठी स्वतंत्र शासन आदेश आहेत.